

Projekti obnovljive energije na Balkanu trenutno su podržani tradicionalnim šemama subvencija putem fid-in tarifa (FiT). Pojedine balkanske zemlje (npr. Severna Makedonija i Bugarska) počele su da primenjuju alternativne šeme, poput fid-in premija (FiP), pri čemu se očekuje da će ih slediti i druge zemlje. Drugi, poput Srbije, ozbiljno razmišljaju o prelasku na konkurentne aukcije.

Tokom poslednjih nekoliko godina, uvedene su mere za smanjenje subvencionisane podrške, što je uticalo na isplativost projekata obnovljivih izvora energije u regionu. Na primer, u Bugarskoj je uveden porez od dvadeset procenata na prihode solarnih i vetro parkova, i smanjena je količina električne energije koja se može kupiti po povlašćenim fiksnim cenama. U Srbiji, vlada je privremeno obustavila isplatu subvencija za obnovljivu energiju nakon uvođenja vanrednog stanja zbog pandemije COVID-19.

U svetlu smanjene finansijske podrške od strane vlada, sve više se istražuju modeli nultih subvencija i tržišni modeli projekata obnovljive energije. Jedna od alternativa šemama državnih subvencija je ugovor o kupovini električne energije (PPA).

Šta je korporativni PPA?

Organizacije širom sveta žele da smanje svoj karbonski otisak, često putem prelaska na obnovljive izvore energije. Jedan od načina da se to postigne je putem korporativnog PPA. To je ugovor između korisnika električne energije i proizvođača električne energije, putem koga se strane dogovore da kupuju, odnosno prodaju električnu energiju po unapred dogovorenom cenovnom mehanizmu tokom određenog vremenskog perioda. Ugovorom su regulisani komercijalni uslovi prodaje električne energije.

Na osnovu korporativnog PPA, kupac može kupiti električnu energiju na dva načina: na/u blizini lokacije projekta (poznat pod nazivom „iza metra“, odnosno „privatna žica“) ili iz nekog of-sajt projekta (poznatog kao korporativni PPA).

Iza metra i privatna žica

U ovom scenariju, kompanija ulazi u PPA sa proizvođačem koji ima obovljivo postrojenje na ili u blizini lokacije kompanije. Kompanija dobija električnu energiju putem privatnog priključka, zaobilazeći širu elektroenergetsku mrežu.

U zavisnosti od jurisdikcije, zaobilaznje mreže može značiti da korporacija može izbeći mrežne i druge troškove proizvođača.

Korporativni PPA

Ovo je korporativni ugovor o kupovini električne energije iz obnovljivog postrojenja koje se nalazi na drugoj lokaciji. Aranžman može uključiti realnu razmenu energije, ili virtuelnu i isključivo finansijske prirode. Proizvodno postrojenje može postojati od ranije, odnosno može biti reč o novom projektu, koji se oslanja na prihode korporativnog PPA kako bi osigurao kapital za izgradnju.

Korporativni PPA nude brojne prednosti i izazove, kako programerima tako i korporacijama, o kojima će biti reči u nastavku.

Zašto su korporativni PPA privlačni programerima?

Diversifikacija poslovanja i ublažavanje rizika

Korporativni PPA omogućava programerima da diversifikuju tokove prihoda. Tradicionalno, programeri su prodavali električnu energiju direktno javnom snabdevaču, čiji je glavni posao kupovina i prodaja električne energije. Korporativni PPA pružaju programerima direktan pristup kupcima, koji obuhvataju različite sektore i geografske lokacije, pri čemu su kompanije kao što su McDonald's, Apple, Amazon, HSBC i Coca-Cola već izabrale da na ovaj način kupe barem deo svoje električne energije. Proizvođači električne energije moraju se suočiti sa rizikom da im ne bude isplaćena proizvedena električna energija zbog nesigurne potražnje. Korporativni PPA umanjuju ovaj rizik, obezbeđujući garantovani tok prihoda za proizvođače električne energije u zamenu za proizvedenu količinu električne energije.

Finansijska izvodivost

Korporativni PPA sa kredibilnim kompanijama obezbeđuju pouzdane i dugoročne prihode, koji mogu povećati izgleda za kreditiranje obnovljivih projekata. Uobičajeno trajanje PPA je 10 godina. Ovo postaje sve bitnije, budući da se subvencije za projekte obnovljivih izvora smanjuju a projekti se suočavaju sa rizikom povezanim sa tržišnim cenama električne energije.

Izgradnja brenda

Korporativni PPA sa kompanijama visokog profila, koje dele iste vrednosti, mogu poboljšati brend proizvođača pomažući domaćinstvima da postanu zelena. To može imati pozitivan uticaj na cenu deonice.

Zašto su PPA privlačni za kompanije?

Sigurnost cena

U skladu sa PPA, kupac ima (u zavisnosti od izabranog cenovnog mehanizma) sigurnost u pogledu cene električne energije tokom određenog perioda, ublažavajući na taj način rizik od varijabilnih cena energije. Ako kupac učestvuje u režimu trgovine emisijama, korporativni PPA može pomoći u kompenzaciji cene ugljenika.

Operativni rizik

Omogućujući izgradnju novih projekata putem PPA, kupac izbegava razvojne, građevinske i operativne rizike i troškove kojima bi inače bili podložni u slučaju direktnog ulaganja u projekat obnovljivih izvora energije, što znači da se resursi mogu fokusirati na kor poslovne aktivnosti korporacije.

Održivost i brend

Korporacije su pod sve većim pritiskom vlada, akcionara i šire javnosti da umanje uticaj ugljenika. Grupa kompanija poznata kao RE100, koje obuhvataju različite sektore (napr. IKEA, Apple, Bloomberg i eBay), već se obavezala da će u svojim globalnim operacijama koristiti do 100% električne energije iz obnovljivih izvora do određenog datuma. U ovoj tranziciji ka manjim emisijama, korporativni PPA pružaju mogućnost kompanijama da preduzmu korake za smanjenje ugljenika i, što je najvažnije, da to bude vidljivo. Ovo može pozitivno uticati na brand.

Napredak korporativnih PPA na Balkanu

Tretman korporativnih PPA razlikuje se u različitim balkanskim zemljama.

Države članice EU

Upotreba korporativnih PPA širom Evropske unije podstiče se Direktivom o obnovljivoj energiji (RED II), koja nalaže državama članicama EU da identifikuju i uklone nepotrebne prepreke za prihvatanje korporativnih PPA. Primena RED II trebalo bi da bude završena do 30. juna 2021. godine.

Pozicija u odnosu na korporativne PPA varira širom Balkana. U Sloveniji su korporativni PPA dozvoljeni prema važećem zakonodavstvu, iako nisu izričito regulisani.

Pristup u Hrvatskoj je restriktivniji nego u Sloveniji. Korporativni PPA trenutno nisu dozvoljeni, osim za virtuelne strukture između proizvođača i korporacija koje obezbeđuju ograničavanje cena.

Slično tome, korporativni PPA nisu posebno regulisani u Bugarskoj. Generalno, sva proizvedena električna energija u Bugarskoj prodaje se preko IBEX-a (Nezavisne bugarske energetske berze). Proizvođač koji želi direktno da proda električnu energiju trebalo bi da to uradi preko IBEX-a uz pomoć licenciranog trgovca električnom energijom. Iako ne postoji posebna regulacija korporativnih PPA, bugarski Zakon o energetici pruža određene opcije za direktnu kupovinu električne energije od obnovljivih proizvođača iz postrojenja koja su puštena u rad nakon 1. januara 2019. godine.

Kandidati za članstvo u EU i potencijalni kandidati

Iako korporativni PP nisu izričito regulisani u Bosni i Hercegovini, čini se da ne postoje formalne prepreke za njihovo sprovođenje. Nepostojanje korporativnih PPA u Bosni i Hercegovini uglavnom je posledica činjenice da većina proizvođača i dalje uživa prednosti Fid-in tarifa.

U Srbiji bi ulazak u određene oblike korporativnih PPA trebao biti dozvoljen prema važećem zakonodavstvu. Srbija je, kao ugovorna strana Ugovora o Energetskoj zajednici, obavezna da primenjuje osnovno energetske zakonodavstvo EU. Srpski zakon o energetici će, verovatno, biti usklađen sa RED II, omogućavajući pravni okvir koji olakšava usvajanje PPA u Srbiji. U Severnoj Makedoniji, potrošači koji ispunjavaju uslove za samostalno učešće na tržištu električne energije mogu da kupuju električnu energiju od proizvođača (uključujući proizvođače obnovljive energije).

Korporativni PPA mogu obezbediti brojne prednosti i proizvođačima i korporacijama, posebno dok se tržišta kreću u post-subvencionirani svet. Iako uticaj pandemije COVID-19 i s tim povezana neizvesnost mogu donekle odložiti određene projekte, ipak predviđamo značajan porast interesovanja za takve strukture širom regiona.

Izvor: balkangreenenergynews.com